

A Független Rendészeti Panasztestület 105/2012. (III. 21.) számú állásfoglalásának ismertetése

I.

Súlyos alapjogsérelmet állapított meg a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Testület) azon panaszos ügyében, aki a vele szemben 2011. október 22-én, a lakóhelyeül szolgáló ingatlanban foganatosított rendőri intézkedés miatt élt panasszal.

A panaszbeadványban a panaszos az ügy előzményeiként előadta, hogy 2006 októberében eladta a házát egy vállalkozónak, amelyben együtt lakott a volt élettársával és két gyermekével. A vevő vállalta, hogy a ház és a telek fejében épít egy lakást a panaszosnak és családjának, erről szerződés is készült. Ezt követően a panaszos, a volt élettársa és a vállalkozó adásvételi előszerződést is kötöttek az épülő ingatlanra. A szerződést a panaszos és a volt élettársa mint vevők írták alá, a vállalkozó pedig eladóként jegyezte azt. Ezt követően, 2007 májusában, amikor a vállalkozó befejezte az építkezést, végleges szerződés is készült, ám abban már csak a panaszos volt élettársa szerepelt vevőként, így a lakás – a panaszos akarata ellenére – 1/1 tulajdoni arányban a volt élettársa nevére került. A panaszos azonban soha sem mondott le a tulajdonáról, és nem is akart. Az elmúlt időszakban többször kérte az élettársát, hogy járuljon hozzá ahhoz, hogy a panaszos hivatalosan is bejelentkezzen a lakásba, azonban ettől az élettársa elzárkózott, noha a panaszos továbbra is a lakásban élt, egészen a 2011. október 22-i rendőri intézkedésig. Aznap ugyanis a volt élettársa, G. E. felszólította a panaszost, hogy azonnal fogja a lakásban lévő dolgait és távozzon onnan, azután pedig kidobálta a panaszos összes vagyontárgyát a szoba közepére. A panaszos nem akarta elhagyni az ingatlant, de mivel a lakásban tartózkodott a volt

élettársa új barátja is, aki már korábban tetteleg bántalmazta a panaszost, megijedt, és a 107-es hívószámon segítséget kért a rendőrségtől. A telefonon kapcsolták az illetékes városi rendőrkapitányság ügyeletét, ahol közölték, mindjárt küldik a járőrt. Miután a kikerülő rendőröket a panaszos beengedte a lakásba, elmondta nekik, hogy a volt élettársa, aki jogtalanul jutott hozzá a lakás kizárólagos tulajdonjogához, ki akarja tenni a lakásból. Az erre vonatkozó okiratokat (szerződést) bemutatta az intézkedő rendőröknek, akik azokat megtekintették, és hosszasan tanakodtak az ügyben. A panaszos előadta a rendőröknek, hogy nem jogtalanul lakik az ingatlanban, hanem megtévesztette a volt élettársa és az akkori építési vállalkozó akként, hogy kihagyták őt a végleges adásvételi szerződésből, és minden a panaszos élettársa nevére került. Ekkor az intézkedő rendőr először még azt mondta nekik, hogy „minden így marad a bíróság jogerős ítéletéig”. Ezután viszont hosszasan telefonált valakivel, majd odament a panaszoshoz és közölte vele, hogy el kell hagynia a lakást, valamint át kellett adnia a lakás összes kulcsát a volt élettársának. A rendőr azt is mondta, hogy azért kell elhagynia a lakást, mert nincs oda bejelentkezve. A panaszos hiába mondta, hogy azért nem tudott bejelentkezni, mert az őt megtévesztő élettársa nem engedte meg neki, és ezzel a döntéssel ő most véglegesen hajléktalanná válik, indokaival nem foglalkoztak, így a rendőri utasításnak eleget téve átadta a kulcsokat a volt élettársának, majd elhagyta a lakást.

A panaszos azóta hajléktalan, ismerősöknél lakik, álláspontja szerint a rendőröknek nem lett volna joga arra utasítani őt, hogy adja át a kulcsokat.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez, és a rendelkezésre álló dokumentumokból az alábbiakat állapította meg.

A rendőrrjárőr 2011. október 22-én 15 órakor az illetékes rendőrkapitányság ügyeletének utasítására jelent meg az érintett ingatlannál, mivel bejelentés (amelynek hanganyaga a vizsgálat időpontjában már nem állt rendelkezésre) érkezett tulajdonjogi vitáról. A rendőrrjárőrt a helyszínre érkezve G. E., valamint a panaszos fogadta. G. E. az intézkedő rendőrnek elmondta, hogy 2007. év előtt élettársi viszonyban élt a panaszossal, amelyet 2007. június körül megszakított vele, és amelyet a város önkormányzatánál bejelentett. G. E. 2009. október 14-én megvásárolta 1/1 tulajdonban az ügyben érintett ingatlant, amelybe beköltözött a panaszossal. A panaszos korábbi ingatlanját eladta egy építőipari cég részére 2007. május 15-én, azzal a feltétellel, hogy fenti cég által épített lakóparkban lévő lakások egyikében 1/2 tulajdonjogot fog szerezni. A lakóparkban lévő házak egyike a G. E. által tulaj-

donolt ingatlan is. A panaszos a mai napig is perben áll az építtetővel, mivel nem kapta meg jogos tulajdonát. Bár G. E. és a panaszos már nem éltek élettársi kapcsolatban, G. E. megengedte, hogy a panaszos a – kizárólag G. E. tulajdonát képező – ingatlanban lakjon. Ezt helyzetet a volt élettárs az intézkedés napjáig tudta elviselni, többek között a panaszos által felhalmozott és ki nem fizetett közüzemi számlák miatt. Mivel a panaszos nem akarta elhagyni az ingatlant, ezért kért rendőri segítséget. A rendőrrjárőr a fenti személyek által részére átadott okiratok alapján megállapította, hogy a panaszos jogtalanul, jogcím nélkül tartózkodik a G. E. tulajdonát képező ingatlanban, ezért megkérte a panaszost, hogy az ingatlant hagyja el, mivel sem bejelentve nincs oda, sem pedig tulajdonrészsel nem rendelkezik az ingatlanban. Az intézkedő rendőr a helyszínen jogsértést észlelt, mivel a panaszos G. E. akarata ellenére nem akarta elhagyni a G. E. tulajdonát képező ingatlant, amelyben a panaszosnak sem birtokviszonyból fakadóan, sem pedig lakó vagy tartózkodási helyül való bejelentés alapján nem volt jogcíme tartózkodni. A panaszos cselekményével a helyszínen megállapítottak szerint megvalósította a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 139. § (1) bekezdése szerinti magánlaksértés szabálysértését. A szabálysértés a sértett magánindítványára üldözendő. Ezen jogsértés megszüntetése miatt az intézkedő rendőr jogszerűen kérte a panaszost, hogy a cselekményével hagyjon fel, és a jogsértés megszüntetése végett az ingatlant hagyja el. A panaszos a rendőri intézkedés során a felszólításnak eleget tett, és az ingatlant elhagyta, annak kulcsait pedig a tulajdonosnak átadta. Az ingatlan kulcsainak a tulajdonos részére történő átadására azért volt szükség, mivel felmerült annak lehetősége, hogy a panaszos a fenti ingatlanba vissza fog menni, mivel a helyszínen intézkedő rendőrrjárőrrel közölte, hogy „az intézkedéssel véglegesen hajléktalanná teszik”. A későbbi jogsértés megelőzése érdekében, illetőleg mivel a panaszos az ingatlanhoz tartozó lakáskulcsokat jogtalanul birtokolta, a rendőrök azokat visszaadták a tulajdonosnak. Mivel a rendőri intézkedés során a panaszos a lakóépületből eltávozott, G. E. nem terjesztett elő magánindítványt, így az intézkedő rendőrök szabálysértési feljelentéssel nem éltek.

III.

A Testület érdemi vizsgálata során a panaszosi előadást a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálta, és állásfoglalásában az alábbi megállapításokat tette.

A panaszolt események kapcsán a Testület először a rendőrség intézkedési kötelezettségének fennállását vizsgálta. A kérdés vizsgálata során a Testület a követ-

kező jogszabályhelyekre volt figyelemmel: a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 13. §-a¹ és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 9. §-a², és a Szabs. tv. 139. §-a³. A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A rendőri jelentések és a panaszosi előadás a jelen esetben megegyezik abban, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy ingatlanl kapcsolatos vitáról, habár az iratok hiányossága miatt nem lehet biztosan tudni, hogy a bejelentést a panaszos vagy a volt élettársa tette. A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a felek valamelyike a magánlakásértés szabálysértését követi el, hiszen az megvalósulhat akként is, hogy valakit jogellenesen kizárnak az ingatlanából, illetve akként is, ha oda a jogosult engedélye nélkül valaki jogellenesen megy. Mindezek alapján tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy ezt az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

¹ Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”

² A Szolgálati Szabályzat 9. §-a szerint: (1) A rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. (2) A figyelmeztetés során a rendőr a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt felszólítja a tevékenysége abbahagyására, és felhívja, hogy a jövőben tartózkodjon szabálysértés elkövetésétől.

³ A Szabs. tv. 139. § (1) bekezdése szerint a magánlakásértés szabálysértését követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott benmarad, úgyszintén, aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

A rendőri jelentések szerint 15 órát megelőzően telefonos bejelentés érkezett a rendőrséghez arról, hogy az egyik lakásban tulajdonjogi vita van folyamatban. A kikerkező járőrök igazoltatták a panaszost, majd meghallgatták mind G. E.-t, mind a panaszost. G. E. előadta, hogy szívésségből engedte a panaszosnak, hogy a lakásában lakjon az élettársi viszonyuk megszűnte után is, de a felhalmozott közüzemi számla díjak miatt felszólította, hogy költözzön ki. A panaszos ugyanakkor azt állította, hogy korábban ő és élettársa kívánták megvenni az ingatlant az építetettől, de a volt élettársa és az építető kijátszotta őt, és így az ingatlan csak a volt élettárs tulajdonába került. A rendőrijárőr a részére átadott iratok alapján megállapította, hogy a panaszos jogtalanul, jogcím nélkül tartózkodik a G. E. tulajdonát képező ingatlanban, és megkérte a panaszost, hogy az ingatlant hagyja el, mivel sem bejelentve nincs oda, sem pedig tulajdonrészrel nem rendelkezik az ingatlanban. A panaszos ezt követően az ingatlant elhagyta. A panaszos élettársát a rendőrök tájékoztatták arról, hogy magánlaksértés szabálysértése miatti eljárás magánindítványhoz kötött, de mivel a panaszos az ingatlant elhagyta, G. E. nem terjesztett elő magánindítványt.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos lakásban való tartózkodása jogszerű volt-e vagy sem. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy valamikor korábban a panaszos egy polgári jogi ügylet (élettársi kapcsolat vagy szívésségi lakáshasználat) alapján jogszerűen tartózkodott az ingatlanban. Annak eldöntésére azonban, hogy a panaszos a lakás használatára érvényesen rendelkezik-e valamilyen jogcímmel, és ennek hiányában a lakás kiürítésének végrehajtási eljárás keretében történő elrendelésére nem a rendőrség, hanem a polgári bíróság rendelkezik hatáskörrel. A Testület meglátása szerint az adott helyzetben a rendőröknek kötelességük lett volna megadni a feleknek a szükséges jogi tájékoztatást egyrészt a tekintetben, hogy az ügy eldöntésére nekik nincs hatáskörük, másrészt arról, hogy jogaiknak mely fórum előtt szerezhetnek érvényt. A vizsgálat során rendelkezésre álló információk alapján megállapítható, hogy a rendőrök nem tettek eleget ezen tájékoztatási kötelezettségüknek, ezért a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

Ezt követően a Testület a rendőrök azon intézkedését vizsgálta, hogy a panaszost kulcsai átadására és távozásra szólították fel.

A Testület 28/2008. (VII. 9.) számú állásfoglalásában fejtette ki azon álláspontját, hogy a rendőr intézkedési kötelezettségének teljesítését a jogbiztonság elvének és ezzel összefüggésben a személyek tisztességes eljáráshoz fűződő jogának viszonylatában kell vizsgálni. Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatában rögzíti, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdése⁴ által lefektetett jogállamiság elvének nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság érvényesülése nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Az 56/1991. (XI. 8.) AB határozat szerint „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket”.

Ilyen tekintetben a jogbiztonság alkotmányos követelménye szoros kapcsolatot mutat a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoggal, amelyben egyértelműen benne foglaltatik, hogy az állampolgárok jogainak és érdekeinek védelmében az erre jogosult és kötelezett szervek a jogszabályokban lefektetett előírásoknak megfelelően fellépjenek.

A jogszabályban rögzített intézkedési kötelezettség a fentiek értelmében a jogbiztonság követelményéből és az ahhoz erős szálakkal kötődő tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadóan megkívánja, hogy a rendőrség az állampolgárok jogainak védelme érdekében a rendelkezésére álló valamennyi eszközt minden szükséges esetben alkalmazza.

Az Rtv. biztosít különböző intézkedési lehetőségeket a bűncselekménnyel vagy szabálysértéssel gyanúsítható személlyel szemben. A 33. § (2) bekezdése értelmében a rendőr a hatóság elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, vagy aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja. A 39. § (1) bekezdése alapján a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül is behatolhat, ha erre bűncselekmény elkövetésének megszakítása céljából van szükség.

A rendelkezésre álló információk alapján a fentiekben kifejtett okok miatt a helyszínen nem lehetett eldönteni, hogy a panaszos magatartásával a jogszerűtlenség talajára helyezkedett-e.

A konkrét esetben ugyanakkor – elsődlegesen a helyzet bonyolultságából fakadóan – nem álltak fenn azok a feltételek, amelyek a fentebb említett, vagy más, az Rtv.-ben rögzített intézkedés végrehajtását megalapozták volna. Tekintettel a fen-

⁴ Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint „A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

tebb vázolt bizonytalan helyzetre, amelyben nem lehetett egyértelműen a helyszínen megállapítani, hogy a panaszos megvalósít-e a magatartásával szabálysértést, a Testület álláspontja szerint a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül, az intézkedési kötelezettségük kereteit túllépve, intézkedtek akkor, amikor a panaszost felszólították, hogy hagyja el az ingatlant, miután átadta a kulcsot a tulajdonosnak. A rendőröknek ezen – a lakás elhagyására, illetve a kulcsok átadására vonatkozó – felszólítása kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A Testület álláspontja szerint a fenti jogsértések elérték a súlyosság azon fokát, ami indokolta a panaszbeadvány és az elkészült állásfoglalás továbbítását az országos rendőrfőkapitány felé.

IV.

Mivel a Testület súlyos alapjogsértést állapított meg az ügyben, az Rtv. vonatkozó rendelkezései szerint⁵ megküldte állásfoglalását az országos rendőrfőkapitánynak, aki közigazgatási eljárás lefolytatását követően határozatban a panasznak – osztva a Testület álláspontját – teljes mértékben helyt adott.

Az országos rendőrfőkapitány osztotta a Testület azon álláspontját, miszerint súlyosan sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga azáltal, hogy a rendőrség felszólította egyrészt a lakás elhagyására, másrészt a lakás kulcsainak átadására. A rendőrség álláspontja szerint a helyszínen a panaszos által elkövetett magánlakásértés szabálysértés elkövetése tekintetében nem állt fenn a gyanúnak olyan foka, amely alapján további intézkedés megtételére megfelelő jogalap lett volna.

Az országos rendőrfőkapitány továbbá megállapította, hogy a rendőrök felszólítása aránytalan is volt, mivel olyan jogtalan hátrányt okozott, ami nem állt arányban az intézkedés céljával. Megállapította továbbá, hogy a rendőrök nem adták meg a panaszosnak a szükséges felvilágosítást, és téves tájékoztatást adtak az ingatlanl kapcsolatos birtokvita rendezésének jogi lehetőségeiről. Az Rtv. 24. §-a a rendőr számára a „tőle elvárható” mértékű felvilágosítás nyújtását írja elő, a rendőrnjárőr tagjaitól elvárható, hogy általános érvénnyel tájékoztatást adjanak a jegyző előtt zajló birtokvédelmi eljárás, illetve a tárgyban esetlegesen indítható bírósági és végrehajtási eljárásokról. Ugyanakkor téves tájékoztatást adtak a panaszosnak abban a tekintetben, hogy jogerős és végrehajtható határozat hiányában az ingatlan azonnali elhagyására nem köteles.

⁵ Az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése szerint „A Testület a panaszt kilencven nap alatt vizsgálja meg. A Testület az állásfoglalását külső befolyástól mentesen alakítja ki. A Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány számára.”